

วิทยาลัยการทัพบก

สรุปเนื้อหา

หลักการบริหาร

คำนำ

บทสรุปการบริหารเป็นการสรุปเนื้อหาวิชาหลักการบริหาร โดยเน้นกล่าวเฉพาะประเด็นที่สำคัญ สามารถอ่าน
และทำความเข้าใจได้ในเวลาไม่นานนัก ทั้งนี้การบริหารเป็นหัวใจสำคัญที่นักการทหารต้องใช้ทั้งในระดับ
ยุทธศาสตร์และยุทธการ

สารบัญ

	หน้า
ผู้นำ	1
ลักษณะภาวะผู้นำ	1
ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ	1
ความขัดแย้ง	3
สาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้ง	3
แนวทางในการแก้ปัญหาหรือลดความขัดแย้ง	3
ความเสี่ยง	3
ความหมายของการบริหารความเสี่ยง	3
องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยง	3
กฎหมายพื้นฐานทางทหาร	4
เสรีภาพในการแสดงออกของทหาร	4
การระดมสรรพกำลัง	6
ความหมายของการระดมสรรพกำลัง	6
การบรรเทาสาธารณภัย	6
ความหมายของภัยพิบัติ	6
แนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	7
อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ	8
แนวความคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ	8
สาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายกำลังพลสำรองพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558	9
เรียน รด. หรือ เกณฑ์ทหารแล้วก็เป็นทหารอีกได้	9
นโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบกประจำปีงบประมาณ 2562	10
การพัฒนาและเสริมสร้างความพร้อมรบด้านกำลังพลในเชิงคุณภาพ (Smart Man)	10
การบริหารจัดการที่ดินของกองทัพบก เพื่อป้องกันการบุกรุกและการแก้ไขปัญหา	11
การบริหารราชการของกองทัพบกด้วยความโปร่งใส	11
การบังคับใช้กฎหมายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	11
การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	11
การอ้างอิง/สืบค้น	15

ผู้นำ

ลักษณะภาวะผู้นำ

มิทเชล และ ลาร์สัน จูเนียร์ (Michell and Larson, Jr., 1987 : 435-436) ได้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ในการพิจารณาว่าผู้นำใดมีภาวะผู้นำหรือไม่ ได้แก่

1. ผู้นำเป็นกระบวนการ
2. มีระดับความถูกต้องของการใช้อิทธิพล
3. มีความสำเร็จของจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

1. ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพล ที่ผู้นำพยายามจะมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม เพื่อให้มีพฤติกรรม การปฏิบัติงานตามต้องการโดยมีจุดมุ่งหมายขององค์การเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่เรื่องของบุคคลที่จะพึงมีภาวะผู้นำ ได้โดยที่ไม่ได้มีการกระทำใด ๆ เป็นกระบวนการ (process) ให้เกิดอิทธิพลต่อผู้อื่น ดังนั้น ผู้นำทางจากการ แต่งตั้ง เช่น ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ อาจจะมีภาวะหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะทั้ง 3 ประการหรือ เปล่า ในทางตรงข้าม ผู้ที่แสดงภาวะผู้นำอาจจะไม่เป็นผู้ที่แบบทางการ แต่มีองค์ประกอบ 3 ประการนั้น

2. ภาวะผู้นำ นอกจากเป็นกระบวนการแล้ว ภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ตามยอมให้ผู้นำใช้อิทธิพลต่อตัว เขา ซึ่งโดยทั่วไปก็ต้องพิจารณาถึงระดับความถูกต้องของอิทธิพลที่ใช้ด้วยว่าไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจเข้าขู่ข่มขู่ หรือบีบบังคับ ให้ทำตาม เพราะถ้าเป็นการเช่นนั้นก็ไม่ถือว่าผู้นำมีภาวะผู้นำได้

3. ภาวะผู้นำ จะถูกอ้างถึงเมื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่ม หรือองค์การประสบความสำเร็จ ดังนั้นถ้าหากผู้นำไม่ สามารถ นำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จดังกล่าวได้ ก็ย่อมหมายถึงว่าผู้นำไม่ได้แสดงภาวะผู้นำหรือไม่มีความสามารถ ในการนำนั่นเอง

ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ

ความหมายของประสิทธิภาพของภาวะผู้นำก็เหมือนกับความหมายของภาวะผู้นำ ที่มีมากและ แตกต่างกันไป ตามความสนใจ และขอบเขตการศึกษาของนักวิจัย นอกจากนั้นสิ่งสำคัญอีก ประการหนึ่ง คือ เกณฑ์ (Criteria)ที่จะใช้วัดหรือประเมินประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ

จากการ ศึกษาวิจัย พบว่า เกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพผู้นำ พอแยกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. ผลที่เกิดขึ้นของกลุ่ม (Outcome)
2. ทักษะคติของผู้ตาม (Attitude of Followers)
3. คุณภาพของกระบวนการกลุ่ม (Quality of Group Process)

1. ผลที่เกิดขึ้นของกลุ่ม (Outcome) คือผลที่เกิดขึ้นของกลุ่ม เนื่องจากความสามารถ ในการนำ หรือภายใต้ การนำของผู้นำ เช่นผลสำเร็จของการปฏิบัติงานของกลุ่ม การสามารถ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การอยู่รอด ของกลุ่มความก้าวหน้าของกลุ่ม ความพร้อมของกลุ่ม ความสามารถในการแก้ปัญหาของกลุ่ม ความพึงพอใจ ของสมาชิกของกลุ่มที่มีต่อผู้นำ และฐานะที่ ได้รับการยอมรับไม่เปลี่ยนแปลงของผู้นำ สำหรับผลสำเร็จของ การปฏิบัติงานในองค์การธุรกิจ อาจจะได้เห็นได้ชัดจากผลกำไร ที่เพิ่มขึ้น ยอดขายที่เพิ่มขึ้น ครอบคลุมแบ่งของ ตลาดมากขึ้น เงินหมุนเวียนลงทุนมากขึ้น รวมทั้ง การยอมรับในผู้นำจากผู้บังคับบัญชา เพื่อน และผู้ตามมาก ขึ้น ส่วนองค์การของรัฐมักจะเน้นไปที่ ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตและการบริการขององค์การ

2. ทักษะคติของผู้ตาม (Attitude of Followers) ทักษะคติของผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำ นิยมไม่ใช้ เป็นเกณฑ์ตัดสินประสิทธิภาพของผู้นำอีกเกณฑ์หนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะทราบได้ โดยการใช้แบบสอบถามหรือการ สัมภาษณ์ผู้ตาม ดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้ -ผู้นำสามารถตอบสนองความต้องการและคาดหวังของผู้ตามได้ดี เพียงใด -ผู้ตามชอบ ยกย่องและยอมรับผู้นำเพียงใด -ผู้ตามมีความยินดีในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรือคำ ขอร้องของผู้นำแค่ไหน -ผู้ตามต่อต้าน เพิกเฉย ที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำขอร้องของผู้นำหรือเปล่า นอกจากนี้ อาจดูได้จากกรณีการมีคำร้องทุกข์และบัตรสนเท่ห์ต่าง ๆ ส่งถึงผู้นำในระดับสูงกว่า รวมทั้งการขอย้าย การขาดงาน การหน่วงเหนี่ยวงาน และการหยุดงานมากขึ้น เป็นต้น

3. คุณภาพของกระบวนการกลุ่ม (Quality of Group Process) คุณภาพของกระบวนการกลุ่มก็เป็นเกณฑ์ที่ ใช้ประเมินประสิทธิภาพของผู้นำ โดยประเมินจากความสนับสุนนด้านต่าง ๆ และความตั้งใจที่จะทำให้คุณภาพ ของกระบวนการกลุ่มของกลุ่มนั้นมีคุณภาพดีขึ้นในด้านความ สามัคคี ความร่วมมือ แรงจูงใจ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแก้ไขความขัดแย้ง ประสิทธิภาพ ของงานเฉพาะด้าน กิจกรรมขององค์การ การมีทรัพยากร อย่างพอเพียง และความพร้อมของกลุ่มที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง และเหตุการณ์วิกฤตต่าง ๆ รวมทั้งการ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของการทำงาน การสร้างความมั่นใจให้สมาชิก การเพิ่มพูนทักษะในงาน และการพัฒนา สุขภาพจิตของสมาชิกให้ดีขึ้น

ความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกัน หรือความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด ทักษะคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น

สาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหรือแหล่งต่างๆ ดังนี้ **มนุษย์สัมพันธ์ระหว่าง**

แนวทางในการแก้ปัญหาหรือลดความขัดแย้ง

การแก้ปัญหาความขัดแย้ง หมายถึง การลดหรือขจัดความขัดแย้ง เพื่อให้พฤติกรรมของการขัดแย้งหายไป หรือสิ้นสุดลง ซึ่งปัญหาด้านความขัดแย้งของวัยรุ่น มีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้

1. ให้คำแนะนำแก่วัยรุ่นที่มีปัญหา โดยหาบุคลากรที่มีประสบการณ์ เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของวัยรุ่นมาช่วยแก้ปัญหา
2. ครู อาจารย์ และผู้ปกครองต้องเข้าใจปัญหาความขัดแย้งและหาแนวทางแก้ไข เช่น การแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดเชิงบวก การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ตลอดจนการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง
3. วัยรุ่นที่มีอารมณ์รุนแรง สามารถใช้กิจกรรมเพื่อช่วยระงับอารมณ์ได้ เช่น การฝึกวิปัสสนาเจริญสติ ปฏิภาณหรือฝึกอานาปานสติ เป็นต้น
4. จัดให้มีโครงการเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมในโรงเรียนและพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสถานศึกษา
5. มีวิธีการหรือกระบวนการคลี่คลายความขัดแย้งโดยใช้หลักการประนีประนอม

ความเสี่ยง

ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยง (Risk) คือ การวัดความสามารถ ที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์ของงานประสบความสำเร็จ ภายใต้การตัดสินใจ งบประมาณ กำหนดเวลา และข้อจำกัดด้านเทคนิคที่เผชิญอยู่ อย่างเช่น การจัดทำโครงการเป็นชุดของกิจกรรม ที่จะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้กรอบเวลาอันจำกัด ซึ่งเป็นกำหนดการปฏิบัติการในอนาคต ความเสี่ยงจึงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอน และความจำกัดของทรัพยากรโครงการ ผู้บริหารโครงการจึงต้องจัดการความเสี่ยงของโครงการ เพื่อให้ปัญหาของโครงการลดน้อยลง และสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการความเสี่ยงหรือ การบริหารความเสี่ยง (Risk management)คือ การจัดการความเสี่ยง ทั้งในกระบวนการในการระบุ วิเคราะห์(Risk analysis) ประเมิน (Risk assessment) ดูแล ตรวจสอบ และควบคุม ความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับ กิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสียหายมากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่องค์กรต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเรียกว่า อุบัติภัย (Accident)

องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยง

1. การระบุชี้ว่าองค์กรกำลังมีภัย
เป็นการระบุชี้ว่าองค์กรมีภัยอะไรบ้างที่เผชิญอยู่ และอยู่ในลักษณะใดหรือขอบเขตเป็นอย่างไร นับเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารความเสี่ยง
2. การประเมินผลกระทบของภัย
เป็นการประเมินผลกระทบของภัยที่จะมีต่อองค์กรซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การประเมินความเสี่ยงที่องค์กรต้องเตรียมตัวเพื่อรับมือกับภัยแต่ละชนิดได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด
3. การจัดทำมาตรการตอบโต้ตอบความเสี่ยงจากภัย
การจัดทำมาตรการตอบโต้ตอบความเสี่ยงเป็นมาตรการที่จัดเรียงลำดับความสำคัญแล้วในการประเมินผลกระทบของภัย มาตรการตอบโต้ที่นิยมใช้เพื่อการรับมือกับภัยแต่ละชนิด อาจจำแนกดังนี้

กฎหมายพื้นฐานทางทหาร

- เสรีภาพในการแสดงออกของทหาร

เสรีภาพในการแสดงออกนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล ข้อจำกัดใดๆในเรื่องการแสดงออกอย่างเสรีนี้ควรจะมีเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติการทางทหารที่สำคัญของทหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรเป็นไปตามลำดับชั้นโดยผู้บังคับบัญชาแต่ละลำดับชั้นที่ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาของตนจึงจำเป็นต้องมีอำนาจสั่งการและออกกฎข้อบังคับจำกัดสิทธิและเสรีภาพของทหารเพื่อรักษาสมรรถภาพและวินัยทหารไว้

1. เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นของทหาร

สังคมที่มีรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งส่วนใหญ่จะประกันสิทธิของประชาชนในการแสดงออกอย่างเสรี สิทธิในการแสดงออกอย่างเสรีนี้รวมถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดการพิมพ์และสิทธิในการรวมกลุ่มเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นแต่อย่างไรก็ตามในกรณีของทหารนั้นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอาจแตกต่างกันออกไป

2. เสรีภาพในการพูดในกองทัพ

เช่นเดียวกับประชาชนทหารมีสิทธิในการแสดงออกความเป็นตนเองออกมาอย่างไรก็ตามสิทธิในการเข้าร่วมกับการพูดอย่างมีอิสระนั้นไม่ได้คุ้มครองจากการลงโทษทางแพ่งทางอาญาและวินัยหากการพูดนั้นละเมิดต่อกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นในทางทหารอาจหมายถึง

การใช้คำพูด/ภาษาที่แสดงถึงการไม่เคารพนายทหารเหนือตน

การใช้คำพูดหรือแสดงกิริยาซึ่งอาจก่อให้เกิดการต่อสู้หรือแตกความสามัคคี

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารซึ่งถูกจัดอยู่ในชั้นความลับ

การอภิปรายหรือการพูดเกี่ยวกับเรื่องนอกเหนือจากเรื่องทางทหารโดยปราศจากอำนาจ

3. เสรีภาพว่าด้วยสิ่งพิมพ์ในกองทัพ

การกำลังพลครอบครองเอกสาร (นอกเหนือไปจากสิ่งพิมพ์ที่จัดอยู่ในชั้นความลับ) ใดๆซึ่งตามปกติแล้วไม่เกิดผลในทางลบต่อวินัยหรือประสิทธิภาพทางทหารแต่อย่างไรก็ตามการนำเอกสารออกแสดงหรือแจกจ่ายนั้นสมควรจะกระทำยกเว้นเอกสารนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการบังคับ

4. สิทธิในการรวมตัวอย่างสงบในกองทัพ

ผู้บังคับบัญชามีอำนาจห้ามการรวมตัวในหน่วยทหารหากตรวจสอบได้ว่าการรวมตัวดังกล่าวอาจเป็นอันตรายต่อระเบียบวินัยและขวัญกำลังใจอันดีของหน่วยผู้บังคับบัญชาอาจห้ามกำลังพลเข้าร่วมในการรวมตัวหรือการชุมนุมนอกหน่วยของตนภายใต้สถานการณ์ซึ่งอาจก่อให้เกิดเป็นอุปสรรคอันสำคัญต่อการปฏิบัติการทางทหารได้อีกเช่น

- กำลังพลอาจห้ามมิให้เข้าร่วมในการชุมนุมขณะปฏิบัติหน้าที่

- กำลังพลอาจถูกห้ามมิให้เข้าร่วมในการชุมนุมซึ่งก่อให้เกิดการละเมิดกฎหมายและคำสั่งในกรณีดังกล่าวกำลังพลอาจถูกดำเนินคดีทั้งอาญาและวินัย

- หากมีความจำเป็นว่าอาจเกิดความรุนแรงกำลังพลอาจถูกห้ามจากการเข้าร่วมในการชุมนุมเพื่อป้องกันมิให้กำลังพลได้รับบาดเจ็บหรือเกิดการสูญเสียของกำลังพลได้

5. สิทธิในการยื่นทุกข์ของทหาร

กำลังพลสามารถยื่นคำร้องทุกข์หรือร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาโดยผ่านกระบวนการที่ว่าเป็นแบบแผน ซึ่งมีผู้มีอำนาจเหนือตนดังกล่าวต้องดำเนินการตอบสนองกลับทั้งนี้ขึ้นไปตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 และคำชี้แจงที่กท. กำหนดไว้

6. กิจกรรมทางการเมืองกับกองทัพ

6.1 ในขณะปฏิบัติหน้าที่กำลังพลอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเท่าที่จำกัดไว้อย่างไรก็ตาม กำลังพลถูกห้ามมิให้เป็นผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งในตำแหน่งหนึ่งหรือเข้าร่วมโดยตรงในการรณรงค์หาเสียงสำหรับผู้สมัครคนใดเป็นการเฉพาะโดยต้องวางตนเป็นกลางทั้งนี้ขึ้นไปตามพ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ซึ่งห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบอันเป็นการให้คุณให้โทษแก่ผู้หนึ่งผู้ใดเช่นส่งการในหน้าที่ให้ผู้ใดผู้บังคับบัญชาลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้รับสมัครเลือกตั้งผู้หนึ่งผู้ใดเป็นต้น

6.2 กิจกรรมทางการเมืองที่สามารถทำได้สำหรับกำลังพลที่อยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่คือการลงคะแนนเสียงและแสดงความเห็นส่วนตัวในเรื่องส่วนบุคคลในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับกองทัพมีจุดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพื่อแสดงความเห็นส่วนตัวในเรื่องสาธารณะและสามารถเข้าร่วมในสมาคมทางการเมืองและการประชุมของสมาคมดังกล่าวโดยไม่ได้อยู่ในเครื่องแบบรวมทั้งติดสติ๊กเกอร์ทางการเมืองบนยานพาหนะส่วนบุคคล

6.3 กิจกรรมที่ห้ามกำลังพลซึ่งอยู่ในขณะปฏิบัติหน้าที่กระทำได้แก่การรณรงค์ทางการเมืองหรือตีพิมพ์บทความทางการเมืองซึ่งลงนามหรือประพันธ์โดยสมาชิกโดยมีความมุ่งหมายเป็นการลำเอียง

การระดมสรรพกำลัง

- ความหมายของการระดมสรรพกำลัง

คือการกระทำเพื่อเตรียมทำสงครามหรือเผชิญภาวะฉุกเฉินอื่น ๆ โดยการรวบรวมและจัดระเบียบต่อทรัพยากรของชาติ ซึ่งได้แก่ กำลังคน สิ่งของ การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สิ่งที่เป็นตัวกำหนดขนาดของการระดมสรรพกำลังได้แก่ ความรุนแรงของสงคราม ความมั่นคงสมบูรณ์ของประเทศ และความพร้อมของเครื่องมือในการทำสงครามของชาติ ขนาดของการระดมสรรพกำลังแบ่งเป็นสองขนาดได้แก่ การระดมสรรพกำลังเต็มขนาดหมายถึงการระดมสรรพกำลังซึ่งมุ่งใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่เพื่อให้ชาติปลอดภัยและจัดสรรทรัพยากรให้ประชาชนเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีพและการระดมสรรพกำลังอย่างจำกัดหมายถึง การระดมสรรพกำลังที่มีการขยายขีดความสามารถในการผลิตและการใช้บริการยังไม่ถึงระดับสูงสุด หรือด้วยการใช้อัตราขยายขีดความสามารถที่ต่ำกว่าอัตราขยายขีดความสามารถในการระดมสรรพกำลังเต็มขนาดหรือด้วยการใช้วิธีการทั้งสองผสมกัน

การบรรเทาสาธารณภัย

ความหมายของภัยพิบัติ

“ภัยพิบัติ” หมายถึง “การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่” (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย , 2557) “สาธารณภัย” หมายถึง “อัคคีภัย วาตภัย

อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์โรคระบาดสัตว์โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย” แนวทางในการจัดการและการรับมือกับสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ ได้แบ่งการจัดการสาธารณภัยเป็น 4 ระดับ ตั้งแต่ภัยที่มีขนาดเล็กขนาดกลางขนาดใหญ่และขนาดใหญ่ร้ายแรงอย่างยิ่ง ซึ่งครอบคลุมความเป็นไปได้ในการจัดการภัยของประเทศไทย

หากพิจารณาแนวทางในการจัดการและการรับมือกับสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการสาธารณภัยของประเทศได้แบ่งการจัดการสาธารณภัยเป็น 4 ระดับตั้งแต่ภัยที่มีขนาดเล็กขนาดกลางขนาดใหญ่และขนาดใหญ่ร้ายแรงอย่างยิ่งซึ่งครอบคลุมความเป็นไปได้ในการจัดการภัยของประเทศไทย

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย

“ความเสี่ยง” คือโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้นและนำมาซึ่งผลกระทบต่างๆในบริบทของสาธารณภัยจึงหมายความว่า “โอกาสหรือความเป็นไปได้ในการได้รับผลกระทบทางลบจากการเกิดสาธารณภัยโดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิตสุขภาพการประกอบอาชีพทรัพย์สินและบริการต่างๆในระดับบุคคลชุมชนสังคมหรือประเทศ” (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557) จากความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงเช่นนี้จึงทำให้สามารถอธิบายได้ว่าความเสี่ยงมิได้เป็นผลจากการเกิดภัยขึ้นเท่านั้น หากแต่เป็นผลของการเกิดภัยผสมผสานกับสภาพของสังคมซึ่งทำให้สังคมนั้นมีโอกาสได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยมากขึ้นในการศึกษาด้านความเสี่ยงได้อธิบายบริบทของสังคมไว้ผ่านปัจจัยที่เรียกว่า “ความล่อแหลม (exposure)” หรือการที่ผู้คนอาคารบ้านเรือนทรัพย์สินระบบต่างๆหรือองค์ประกอบใดๆมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอาจได้รับความเสียหายกับ “ความเปราะบาง (vulnerability)” หรือปัจจัยหรือสภาวะใดๆที่ทำให้ชุมชนหรือสังคมขาดความสามารถในการปกป้องตนเองทำให้ไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติหรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากภัย

แนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

แนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยความตระหนักในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชนและสังคมจากเหตุการณ์สาธารณภัยทำให้ทั่วโลกตื่นตัวในการค้นหาแนวทางเพื่อลดโอกาสในการเกิดผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นจากการตั้งรับและรอแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัยมาสู่การเตรียมความพร้อมล่วงหน้าเพื่อรับมือภัยที่อาจเกิดขึ้นและดำเนินการเชิงรุกในการลดปัจจัยต่างๆที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงจึงเกิดแนวความคิดในการปฏิบัติการที่รู้จักกันดีว่า “disaster risk reduction (DRR)” หรือ “การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย” ตามบริบทของประเทศไทยอย่างไรก็ตามการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละประเทศไม่สามารถสำเร็จได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพังเพราะสาธารณภัยเป็นเรื่องของทุกคนจึงจำเป็นต้องมีการสร้างกรอบความร่วมมือเพื่อช่วยให้มีแนวทางในการดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกระดับภายในประเทศทั้งนี้ในระดับสากลและระดับภูมิภาคได้มีการจัดทำกรอบการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางให้แต่ละประเทศสมาชิกสามารถใช้ในการจัดการและลดความเสี่ยงให้เกิดประสิทธิผลในส่วนนี้จะกล่าวถึงกรอบสากลซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติพ.ศ. 2558-2573 (Sendai Framework for

DisasterRisk Reduction 2015-2030) และกรอบระดับภูมิภาคภายใต้ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินงานในด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในประเทศไทย

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

- แนวความคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศต่าง ๆ นั้น มีการแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1) First Tier คือกลุ่มประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศชั้นนำที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศสมบูรณ์แบบและครบวงจร สามารถพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดได้ถึงระดับสูงสุด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน และกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก
- 2) Second Tier คือ กลุ่มประเทศที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศครบวงจร แต่ยังไม่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดได้ถึงระดับสูงสุดด้วยข้อจำกัดบางประการ เช่น ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ หรือการเมือง ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ อินเดีย บราซิล อาร์เจนตินา อิสราเอล ออสเตรเลีย สิงคโปร์ แคนาดา และแอฟริกาใต้
- 3) Third Tier เป็นประเทศที่มีความสามารถที่ผลิตยุทธโปกรณ์ได้เพียงบางส่วน เช่น ประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน ยกเว้นสิงคโปร์

สำหรับประเทศไทย อุตสาหกรรมป้องกันประเทศยังมีขนาดเล็ก มีขีดความสามารถในการซ่อมบำรุงและสร้างอาวุธยุทธโปกรณ์บางประเภทสนับสนุนให้แก่กองทัพได้ มีโรงงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 48 โรงงาน โดยอยู่ในสังกัดของกองทัพบก 21 โรงงาน กองทัพเรือ 7 โรงงาน กองทัพอากาศ 12 โรงงาน กองบัญชาการกองทัพไทย 1 โรงงาน และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 7 โรงงาน ส่วนของภาคเอกชนอีกประมาณ 60 บริษัท ซึ่งส่วนมากเป็นบริษัทที่รับซ่อมแซม ปรับปรุง หรือผลิตยุทธโปกรณ์ทางทหารบางประเภท เช่น วัตถุระเบิด เชื้อปะทะ กระสุนปืน รถยนต์นั่งกันกระสุน ยานพาหนะช่วยรบ เสื้อเกราะป้องกันกระสุน แอมโมเนียมไนเตรต ไนโตรเซลลูโลส รวมถึงอุตสาหกรรมต่อและซ่อมเรือ (ที่มา: สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ)

ส่วนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนนั้น มีสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ที่มีการดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่สามารถผลิตอาวุธยุทธโปกรณ์หลายประเภทได้ กล่าวคือ อินโดนีเซีย สามารถผลิตปืนพก ปืนเล็กยาว ปืนกลเบา เครื่องยิงลูกระเบิด ปืนใหญ่สนาม ขนาด 105 มม. รถลำเลียงพลล้อยางเรือตรวจการณ์ เครื่องบินลำเลียง เฮลิคอปเตอร์ ระเบิดชนิดต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องบินสอดแนมไร้คนขับ เป็นต้น ส่วนมาเลเซียได้ประกาศที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมทางทหาร อุตสาหกรรมต่อเรือ และอุตสาหกรรมอากาศยานให้ก้าวหน้าขึ้นไปสู่ระดับโลก ด้วยการดึงดูดบริษัทชั้นนำของโลกอย่าง EADS, Spirit Aero, GE, Honeywell, Thales และอื่น ๆ ให้เข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่กำลังจัดสร้าง พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเรือให้แข่งขันได้ในระดับโลก รวมไปถึงการจัดตั้งหน่วยงานขายอาวุธของรัฐบาลที่จะช่วยนำบริษัทของมาเลเซียออกไปสู่ตลาดโลกสำหรับสิงคโปร์ได้รับงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาทางทหารจำนวนมาก ซึ่งทำให้สิงคโปร์เป็นประเทศในระดับ Second Tier ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ นอกจากนี้ ทั้งมาเลเซียและสิงคโปร์ยังได้ลงนามเพื่อขยายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศกับรัฐบาลอินเดียเมื่อปลายปี 2558

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหลาย ๆ ประเทศในอาเซียนมีการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้อย่างจริงจัง ซึ่งประเทศไทยก็ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างความมั่นคงในด้านการทหารของชาติแล้วยังจะเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้ในอนาคตอีกด้วย

สารนํารู้อีกเกี่ยวกับกฎหมายกำลังพลสำรองพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.2558

โดยมีเนื้อหาให้ทหารกองหนุน อาทิ ผู้เคยผ่านการเกณฑ์ ผู้เคยผ่านการเรียนรักษาดินแดน (รด.) หรือแม้กระทั่งผู้ผ่านการเกณฑ์ทหารที่จับใบดำได้ กลับมาฝึกวิชาทหารอีกครั้งในฐานะกำลังพลสำรองเพื่อการเตรียมความพร้อมในกิจการของกระทรวงกลาโหม โดยหากฝ่าฝืนไม่เข้ารับราชการทหารมีโทษสูงสุดติดคุกสี่ปี ในส่วนของนายจ้างหากไม่จ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างซึ่งต้องรับราชการทหารในวันลา มีโทษปรับสองหมื่นบาท

เหตุผลของการตรากฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากภารกิจหลักของกระทรวงกลาโหม ที่ประกอบไปด้วยการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคง การพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องจัดให้มีกำลังพลที่พร้อมปฏิบัติหน้าที่ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณจึงไม่สามารถดำรงสถานภาพกำลังพลจำนวนมากไว้ในช่วงเวลาเดียวกัน จึงจำเป็นต้องใช้การหมุนเวียนกำลัง อย่างไรก็ตามเหตุผลของกฎหมายฉบับนี้ก็ถูกต้องคำถามถึงความจำเป็น เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปัจจุบันที่กองทัพมีกำลังพลทั้งนายพลและทหารเกณฑ์จำนวนมาก มีงบประมาณจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่ประเทศไทยก็ไม่ได้แนวโน้มจะเผชิญกับสงคราม

เรียน รด. หรือ เกณฑ์ทหารแล้วก็ไปทหารอีกได้

กองทหารประจำการของกองทัพไทยปัจจุบันมีราว 350,000 นาย ไม่เพียงพอต่อภารกิจของกองทัพ ซึ่งหากกองทัพต้องการกำลังพลมากกว่านี้จะต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้การใช้กำลังพลสำรองจึงเป็นทางออก โดยมาตรา 15 กำหนดให้กำลังพลสำรองมาจากสองส่วนคือ ส่วนแรกมาจากการรับสมัครจากบุคคล ซึ่งเป็นไปตามคุณสมบัติและข้อบังคับที่กระทรวงกลาโหมเป็นผู้กำหนด

สำหรับส่วนที่สองซึ่งมีความสำคัญกับคนส่วนใหญ่มาจาก 1. คัดเลือกจากนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน 2. นายทหารสัญญาบัตรนอกราชการ 3. นายทหารสัญญาบัตรนอกกอง 4. ทหารกองหนุนประเภทที่ 1 (คือผู้ผ่านการเกณฑ์ทหารแล้ว หรือผู้ที่ได้รับยกเว้นเนื่องจากเรียน รด. ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี) และ 5) ทหารกองหนุนประเภทที่ 2 หรือทหารกองเกินตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (คือผู้ที่เข้ารับการเกณฑ์ทหารแต่จับได้ใบดำ รวมถึงทหารกองหนุนประเภท 1 ที่มีอายุตั้งแต่ 40-60 ปี)

นโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบกประจำปีงบประมาณ 2562

1. การพัฒนาขีดความสามารถกองทัพบกตามแนวคิด Smart Man ในระดับบุคคล และขยายผลไปสู่การเป็น Smart Army ในแต่ละระดับหน่วย ซึ่งจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ
- การพัฒนาและเสริมสร้างความพร้อมรบด้านกำลังพลในเชิงคุณภาพ ดำเนินการเพื่อให้กำลังพลของ ทบ. ทุกนายเป็นทหารอาชีพ เป็นผู้มีความรู้ร่างกายแข็งแรงและมีขวัญกำลังใจเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย ยึด

มั่นในอุดมการณ์ความรักชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม มีเกียรติยศศักดิ์ศรีและมีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติภารกิจเพื่อพิทักษ์ปกป้อง รักษาเอกราช อธิปไตย และสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยกำหนดให้มีระบบการบริหารจัดการและพัฒนากำลังพล และการรักษาสมรรถนะหลักด้านกำลังพล (Personnel Core Competency) โดยจัดทำแผนการดำเนินการต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมและสนับสนุนกำลังพลให้เข้ารับการศึกษา การอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน ฯลฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเปิดโอกาสให้กำลังพลศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศคู่เจรจาของอาเซียน นอกจากนี้ผู้บังคับหน่วยในแต่ละระดับ ต้องเอาใจใส่ในการดูแลคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของ ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการปรับปรุงการจัดสวัสดิการของหน่วยให้สอดคล้องกับ ความต้องการของกำลังพล และส่งเสริมการมีครอบครัวและชุมชนที่มีความสุข ปลอดภัยเสถียรและการ พนัสนั้นและดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงปราศจากหนี้สินด้วยการวางแผนทางการเงินของครัวเรือนอย่าง สม่าเสมอ รวมทั้งกำกับดูแลความเป็นอยู่ของพลทหารกองประจำการให้มีคุณภาพอย่างเหมาะสม และ ระมัดระวังกำกับดูแลการใช้สื่อโซเชียลที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อกองทัพบก นอกจากนี้ให้ ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ในระดับผู้บัญชาการกองพลขึ้นไปรายงานเหตุการณ์ที่สำคัญในความรับผิดชอบ ให้กับผู้บัญชาการทหารบกทราบโดยตรง

- การพัฒนากองทัพบก เพื่อรองรับแผนพัฒนากองทัพบกและแผนปรับปรุงโครงสร้างกองทัพบกในระยะ ยาวให้ดำเนินการตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ต่อไป ทั้งนี้ในส่วนของการเสริมสร้างความพร้อมรบด้าน ยุทธโศปกรณ์ในระยะสั้นยังคงให้ความเร่งด่วนกับการรักษาระดับความพร้อมรบให้กับหน่วยทุกประเภท ทั้งในส่วนของอาวุธและยุทธโศปกรณ์พื้นฐาน เช่น ปลาย. เครื่องสนาม และเครื่องมือสื่อสาร ให้มีความ เพียงพอและทันสมัยสำหรับรองรับแผนการป้องกันประเทศในระดับแผนเผชิญเหตุและแผนการปฏิบัติ ในกรอบงานความมั่นคงมิติอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสงคราม ทั้งนี้ในส่วนของอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ต้อง ใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดหาเข้าประจำการเพื่อรองรับแผนการป้องกันประเทศในระยะยาว เช่น ยานรบหลักของหน่วยทหารม้า, ยานเกราะล้อยาง, ปืนใหญ่สนามและปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน รวมทั้งอาวุธยุทธโศปกรณ์ราคาสูงที่มีอายุการใช้งานหรือล้าสมัยเร็ว เช่น อาวุธนำวิถีกระสุน และเครื่องยิง ลูกกระเบิดต่อสู้รถถัง ตลอดจนเครื่องมือในระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร ให้จัดลำดับ ความเร่งด่วนและความต้องการขั้นต่ำสุดให้สมเหตุสมผลกับความเป็นไปได้ทางงบประมาณที่คาดว่า กองทัพบกจะได้รับการจัดสรรในห้วงเวลา รวมทั้งพิจารณาใช้ประโยชน์จากพระราชบัญญัติกำลังพล สำรอง พ.ศ. 2558 เพื่อความเชื่อถือได้ของระบบกำลังพลสำรอง โดยนำไปสู่ระบบกำลังพลสำรอง อาสาสมัคร และการคัดเลือกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการเป็นการชั่วคราว เพื่อปรับลดกำลังทหาร ประจำการ ทั้งนี้ให้จัดทำโครงการนำร่องนำกำลังพลสำรองมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นการชั่วคราว ให้ เป็นรูปธรรมภายในปีงบประมาณ 2561

2. การบริหารจัดการที่ดินของกองทัพบก เพื่อป้องกันการบุกรุกและการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินของ กองทัพบก ให้หน่วยที่รับผิดชอบที่ดินและหน่วยปกครองที่ดินของกองทัพบกในทุกพื้นที่ ให้ความร่วมมือและ ประสานการดำเนินการร่วมกับคณะทำงานประสานจัดการที่ดินของกองทัพบก เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดิน ของกองทัพบกในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้จัดทำฐานข้อมูลด้านที่ดินของกองทัพบกอย่าง เป็นรูปธรรม และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเรื่องที่ดินของกองทัพบก เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงาน

3. การบริหารราชการของกองทัพด้วยความโปร่งใส

สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนก่อให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการทำงานของ ทบ. ส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการประชาชน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีขีดสมรรถนะสูงและมีความทันสมัย รวมทั้งปรับระบบการทำงานในลักษณะร่วมมือกับภาคส่วนอื่นหรือบูรณาการการดำเนินการระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายและแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ตามที่รัฐบาลกำหนดไว้

การบังคับใช้กฎหมายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากปัญหาการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายแล้วในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีปัญหาอันเกิดจากการใช้กฎหมายพิเศษเพิ่มขึ้นมาอีกโดยเฉพาะผลจากการประกาศใช้กฎอัยการศึกพุทธศักราช 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 ดังนั้นคือภาคประชาชนยังมองว่าเป็นการส่งเสริมการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งทางอาญาหรือทางวินัยเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมายหากเป็นการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ 7 หลักกฎหมายเช่นนี้อาจจะเป็นการให้ท้ายหรือส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาได้

เนื่องจากการก่อความรุนแรงต่อชีวิตร่างกายเสรีภาพและทรัพย์สินในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงต้องแก้ไขให้ยุติลงโดยเร็วจึงมีความจำเป็นต้องออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายเพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะดังนั้นรัฐบาลไทยจึงได้บัญญัติความผิดการก่อการร้ายขึ้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคมพ.ศ. 2546 โดยตราเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการก่อการร้าย

ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคมพ.ศ. 2548 ช่วงเวลา 19.30 น. ได้เกิดเหตุระเบิดขึ้น 5 จุดรอบเมืองเทศบาลจังหวัดยะลาโดยวันที่ 15 กรกฎาคมพ.ศ. 2548 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ออก “พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548” โดยยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิม (ปีพ.ศ. 2495) และออกเป็นพระราชกำหนดเพื่อมอบอำนาจให้นายกรัฐมนตรีมีสิทธิประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและโอนอำนาจของทุกฝ่ายเพื่อแก่สถานการณ์มาอยู่ที่นายกรัฐมนตรีโดยถือว่า “สถานการณ์ที่ยะลา” เป็นเหตุฉุกเฉินจำเป็นรีบด่วนที่จะออกเป็น “พระราชกำหนด” ได้ตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 218

กฎอัยการศึกเป็นกฎหมายที่ออกมาตั้งแต่พ.ศ. 2475 โดยจะใช้บังคับก็ต่อเมื่อมีการประกาศสงครามหรือเกิดสถานการณ์สงครามขึ้นแม้มิได้มีการประกาศสงครามต่อกันในทางปฏิบัติจะมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกด้วยเพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสามารถใช้อำนาจพิเศษบางประการ

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรพ.ศ. 2551 นั้นเป็นกฎหมายที่ตราออกมาบังคับใช้เฉพาะในกรณีที่เกิดเหตุการอันกระทบต่อความมั่นคงในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีมีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและเหตุการณ์นั้นมี

แนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานานซึ่งก็รวมถึงสถานการณ์การก่อการร้ายในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยโดยฝ่ายนิติบัญญัติได้เห็นชอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวและได้ตราออกมาบังคับใช้ในรูปของพระราชบัญญัติ

ความผิดฐานการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญามีบังคับใช้กฎหมายพิเศษไม่ว่าพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรพ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช 2475 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 ล้วนแล้วแต่ ออกมาเพื่อบังคับใช้กับสถานการณ์พิเศษเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ เช่นเดียวกันในกระบวนการยุติธรรมการที่เจ้าหน้าที่รัฐไปใช้อำนาจได้แต่ในขณะเดียวกันจะประกันสิทธิของประชาชนได้อย่างไรซึ่งเป็นข้อโต้แย้งที่ถูกเบี่ยงเบนอยู่เสมอกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาในภาวะปกติที่ไม่ใช้กฎหมายพิเศษก็มีข้อบกพร่องอยู่เสมอไม่ใช่เป็นกรณีพึงเจอกระบวนการค้นหาความจริงโดยวิธีเอาตัวผู้ที่กระทำความผิดเป็นศูนย์กลางในการหาความจริงค้นหาความจริงแก่บุคคลที่สงสัยว่ากระทำความผิดเพราะว่าวิธีการเดียวที่ใช้ตลอดโดยใช้อำนาจหน้าที่ผิดพลาดในการซ้อมทรมานในการค้นหาความจริงเป็นเครื่องมือ พิสูจน์ความจริงก็มีเกิดขึ้นการมีเครื่องมือในทางกฎหมายตามพระราชกำหนดการบริหารราชการใน สถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช 2475 ซึ่งใช้เครื่องมือที่จะต่อต้านศัตรู เป็นเครื่องมือที่ใช้อำนาจเข้ามาในการแก้ไขปัญหา นั่นคือการค้นหาควบคุมให้ได้บุคคลซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดเพื่อนำบุคคลนั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช 2475 เจตจำนงต้องการให้ทหารซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอำนาจในการนำตัวผู้ต้องสงสัยมาสอบถามและควบคุมได้ เจ็ดวันพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 เจตจำนงก็ต้องการหาความจริงจากการควบคุมในช่วงที่ให้เวลาสามสิบวันที่สามารถค้นหาความจริงในช่วงนั้นเพื่อนำไปสู่กระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตามแม้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 จะเป็นการสร้างการตรวจสอบในการควบคุมตัวเพื่อให้ศาลตรวจสอบการควบคุมตัวในเบื้องต้นโดยใช้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบและในทางปฏิบัติในการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะขออนุญาตในการควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ต้องได้รับความเห็นชอบสามฝ่ายด้วยคือทหารตำรวจและปกครองนั่นก็คือความประสงค์การ ตรวจสอบของข้อเท็จจริงถ้ากรณีดังกล่าวก็อาจจะไม่ปรากฏในข้อเท็จจริงเพราะตามกรณีการควบคุมตัวของ เจ้าพนักงานเกินกว่าเจ็ดวันกฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการ ควบคุมตัวต่อไปอีกคราวละเจ็ดวันแต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินสามสิบวันแต่ในทางปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์บุคคลในกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีการใดที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ ขยายระยะเวลาการควบคุมตัวซึ่งประเด็นดังกล่าวทำให้เกิดข้อสงสัยกับญาติพี่น้องของผู้ถูกจับและควบคุมตัว ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินว่าจับแล้วไปจะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของ ผู้ถูกจับหรือไม่

หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช 2547 การควบคุมตัวไม่มีการตรวจสอบ เพราะทหารมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดแบบไม่มีการตรวจสอบได้แต่แท้จริงการใช้กฏอัยการศึกไม่อนุญาตให้ การซ้อมทรมานที่บอกว่าการทรมานได้ในพระราชบัญญัติกฏอัยการศึกตามความเคยชินในการใช้อำนาจแบบนี้ก็อาจจะเกิดขึ้นได้ถ้าพิจารณาจากสถิติของศูนย์มูลนิธิทนายความมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้กรณีมีการ มาร้องเรียนเรื่องของการถูกทรมานจากเจ้าหน้าที่รัฐโดยการข่มขู่ทำร้ายร่างกายปรากฏอยู่ในสถิติที่ได้เข้ามา

ร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับทางศูนย์มูลนิธิธนาความในจังหวัดยะลาณาราชิวาส และปัตตานี

กรณีเมื่อมีการดำเนินการกับบุคคลใดตามอำนาจของกฎอัยการศึกมาแล้วหากจะดำเนินการจับกุมและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 ต่อไปให้หน่วยที่ควบคุมตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกพระพุทศักราช 2547 และผู้ที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการควบคุมตัวของบุคคลจากศูนย์สถิติข้อมูลสืบสวนศูนย์ปฏิบัติการตำรวจชายแดนภาคใต้ (ศชต.) ก่อนจะดำเนินการอื่นใด กรณีดังกล่าวให้รวมถึงหน่วยต่างๆไม่ว่าจะเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน. ภาค 4 สน.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรจังหวัด (กอ.รมน. จังหวัด)ในการร้องขอหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินต้องตรวจสอบเช่นนี้เสมอทุกกรณีและหากตรวจสอบแล้วพบว่าบุคคลดังกล่าวยังไม่มีหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 ให้ยื่นคำร้องขออนุญาตจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยต้องยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจผู้ร้องต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้รับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายคือ ปกครองทหารตำรวจโดยลงชื่อให้ความเห็นชอบร่วมกันในคำร้องหรือในเอกสารอื่นที่แนบมากับคำร้องแต่หากเป็นกรณีจำเป็นและเร่งด่วนไม่สามารถให้ทุกฝ่ายลงชื่อได้ทันให้ระบุเหตุอันจำเป็นในคำร้อง

จากการใช้อำนาจของรัฐในการค้นหาข้อเท็จจริงทำให้มีคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องขอจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในประเด็นของการร้องขออนุญาตต่อศาลเพื่อจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินโดยกำหนดให้เพื่อให้ศาลใช้เป็นไม่ว่าจะต้องตรวจสอบถามผู้ร้องด้วยว่าเคยมีการอนุญาตให้จับกุมและควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 มาก่อนที่ศาลใดหรือไม่ซึ่งหากมีศาลฟังไต่สวนให้ได้ความว่าการอนุญาตครั้งก่อนเป็นเหตุการณ์เดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกันกับที่ขอให้มีการจับกุมและควบคุมตัวคำร้องครั้งนี้หรือไม่และเมื่อครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ออกหมายจับและควบคุมตัวแล้วหากยังไม่สามารถจับกุมบุคคลตามหมายได้ศาลอาจเรียกผู้ร้องมาสอบถามหรือจะเพิกถอนหมายจับและควบคุมตัวนั้นก็ได

การอ้างอิง/สืบค้น

- กุลพลพลวัน. (2538). พัฒนาการสิทธิมนุษยชน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน
- แก้ววิฑูรย์เจียรและคณะ. (2549). ความรู้และความไม่รู้สามจังหวัดชายแดนใต้. แผนงานร่วมศึกษาเสริมสร้างสุขภาวะกรณีสามจังหวัดภาคใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- โคทมอารียา. (2551). “สู่ประชาธิปไตยที่ปลดปล่อย : ความสำคัญของการถ่ายโอนอำนาจกรณีจังหวัดชายแดนใต้มีนคาเนาและปาปัวตะวันตก” ในรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคโครงการประชาธิปไตยความขัดแย้งและความมั่นคงของมนุษย์. มกราคม 2550. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธีมหาวิทยาลัยมหิดล
- คอยลินอันวาร์และสุภลักษณ์กาญจนขุนตี. (2547). ไฟใต้ใครจุด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อินโดไชนาพับลิชชิง.
- คณิตณนคร. (2557). อภิวัตน์กระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ : วิญญูชน
- จุฑารัตน์เอื้ออำนวย. (2549). การดำเนินกระบวนการยุติธรรมใน 3 สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ปัญหาและแนวทางแก้ไข. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- จุฑารัตน์เอื้ออำนวยและคณะ. (2549). การประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ความสำเร็จผลกระทบและข้อเสนอแนะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา
- ชัยวัฒน์สถาอานันท์. (2549). ความรู้และความไม่รู้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อุษาการพิมพ์
- ทวีเกียรติมีนะกนิษฐ. (2555). ประมวลกฎหมายอาญาฉบับอ้างอิง(แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 28). กรุงเทพฯ : วิญญูชน
- เมธีศรีอนุสรณ์. (2552). “เหตุตายที่ตากใบ” วารสารกฎหมายใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์เดือนตุลาจำกัด
- ศุภราจันทร์ชิดฟ้าห. (2549). ความรุนแรงในชายหมอก : สิ่งที่เห็นและเป็นไปในสามจังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
- สุภลักษณ์กาญจนขุนตี. (2547). สันติภาพในเปลวเพลิง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์, หน้า 155 –175
- เอกสารประกอบการบรรยายกฎหมายทหารและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติประสานงานกรณีทหารถูกหาว่ากระทำความผิด2544โรงเรียนทหารสารวัตร
- เอกสารประกอบการบรรยายการระดมสรรพกำลัง สวบ.วทบ. 2559
- พรสุข หุ่นนิรันดร์ และคณะ. (2552). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- James M. Polan. (1988). Understanding Terrorism : Groups, Strategies, and Respond. united State of America: Prentice-Hall Inc.
- Model Legislative Provisions against Terrorist – Article 15 Terrorist Acts
- <https://www.baanjomjut.com/library/leadership/01.html>

<http://www.rin.ac.th/article/leadership/page1.1.html>

https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-1/combat/index.html

https://www.eg.mahidol.ac.th/qa/index.php?option=com_content&view=article&id=82&Itemid=113

http://www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/58a6b30b90d96.pdf

http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=5825&filename=index

<http://www.manager.co.th/Politics/viewnews.aspx?NewsID=9580000142911>